

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vår ref.: 2026/6634-5

Deres ref.:9645ff60-73f8-
4a8a-a3ea-e549b148b3cc

Dato: 16.04.2026

Høringsuttalelse 202517478 til søknad om delvis nedleggelse av Risen dam i Marker kommune

Østfold fylkeskommune, org.nr. 930 580 694, viser til NVEs høring av søknad om delvis nedleggelse av Risen dam i Marker kommune, datert 24.02.2026.

Østfold fylkeskommune uttaler seg til saken som myndighet innen vilt og innlandsfisk, friluftsliv og kulturminner.

Vilt, innlandsfisk og friluftsliv

Fylkeskommunen vurderer at nedleggelse av Risen dam ikke vil ha negativ effekt for vilt og innlandsfisk.

Det vises til kartlagte og verdsatte friluftslivsområder i Naturbase-kart hos Miljødirektoratet, hvor omsøkt område er definert som viktig friluftslivsområde. Det er et sammenhengende skogsområde som benyttes til jakt og fiske, med fine muligheter for kanopadling. Det er registrert historiske stier i det kartlagte området. Det er et område som er ganske inngrepsfritt og derfor attraktivt for de som søker seg bort fra naturområder som er under press og mye brukt.

Kulturminner

Nedleggelse av dammen er uproblematisk mht. arkeologiske kulturminner, men fylkeskommunen har innspill når det gjelder nyere tids kulturminner.

Risen dam ble bygget i 1900 i forbindelse med tømmerfløting. De store skogområdene og vassdragene var forutsetningene for tømmerfløtingen i Haldenvassdraget. Dam Risen er et historisk vitne fra denne virksomheten. Vassdraget munner ut i Krokselva som går videre ut i Rødenessjøen, og er en av flere elver som munner ut i Haldenvassdraget. Haldenvassdraget er under fredning av Riksantikvaren på bakgrunn av særlige anlegg og historien knyttet til tømmerfløting og sluseanlegg.

REGI Samfunnsplanlegging og miljø

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG

Besøksadresse: Oscar Pedersens vei 39, 1721 SARPSBORG

Telefon: 69 11 70 00

E-post: post@ofk.no

Internett: www.ofk.no

Org.nr.: 930580694

Dam Risen er nå i Haldenvassdragets brukseierforenings eie/forvaltning. Muren er 20 meter lang og 4 meter høy. Den er bygget i naturstein og er et vakkert monument over tømmerfløtingen. Demningen har i kulturminnesammenheng kunnskapsverdi og også stor opplevelsesverdi sammen med det naturskjønne landskapet ved Store Risen og Damvannet. Dammen har høy alder og framstår lite endret ut fra opprinnelig utforming.

I forbindelse med NVE's utgivelse av publikasjonen Dammer som kulturminner, er det i Østfold fire anlegg som er representert til å ha verdi i nasjonal sammenheng; Solbergfoss kraftstasjon, Vamma kraftverk, Nedre Sandvann og Brekke kraftstasjon. Det er åpenbart flere slike dammer i området omkring Haldenvassdraget som burde vært verdivurdert både i et regionalt og lokalt perspektiv, men dette har vi dessverre ikke god nok oversikt over per i dag.

Vi antar at det lokalt kan finnes engasjement og kjennskap til historien knyttet til Risen dam. Vi anbefaler at mulighetene for å istandsette og forsterke dammen undersøkes, slik at den kan bevares.

Under følger lenker til mulige søknadsordninger for tilskudd:

<https://ofk.no/tjenester/tilskudd-og-stotte/kulturminner/tilskudd-til-tekniske-og-industrielle-kulturminner.187083.aspx>

<https://ofk.no/tjenester/tilskudd-og-stotte/kulturminner/tilskudd-til-verneverdige-bygninger-og-anlegg-i-ostfold.204888.aspx>

<https://kulturminnefondet.no/sok-om-stotte/faste-kulturminner/>

<https://sparebankstiftelsen.no/>

Vennlig hilsen

Elin Tangen Skeide
fylkesplansjef

Helene Gabestad
Spesialrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent